

Poduzetništvo i jačanje konkurentnosti kroz EU fondove

Mušковиć, Daniel

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic Pula - College of Applied Sciences / Politehnika Pula - Visoka tehničko-poslovna škola s pravom javnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:212:058933>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-15**

Repository / Repozitorij:

[Digital repository of Istrian University of applied sciences](#)

image not found or type unknown

POLITEHNIKA PULA

Visoka tehničko - poslovna škola s p. j.

Preddiplomski stručni studij

POLITEHNIKE

DANIEL MUŠKOVIĆ

**PODUZETNIŠTVO I JAČANJE KONKURENTNOSTI
KROZ EU FONDOVE**

ZAVRŠNI RAD

Pula, 2015.

POLITEHNIKA PULA

Visoka tehničko - poslovna škola s p. j.

Preddiplomski stručni studij

POLITEHNIKE

**PODUZETNIŠTVO I JAČANJE KONKURENTNOSTI
KROZ EU FONDOVE**

ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Proizvodno inženjerstvo

Mentor: Prof. dr.sc. Dario Matika, dipl.ing.el.

Student: Daniel Mušković

Br. Indeksa:

Pula, travanj 2015.

SADRŽAJ:

1. UVOD	6
1.1. Opis problema.....	7
1.2. Cilj i svrha rada.....	7
1.3. Hipoteza.....	7
1.4. Metode rada	7
1.5. Struktura rada	7
2. EUROPSKA UNIJA I FINANCIRANJE.....	8
2.1. Financijske potpore.....	9
2.2. Hrvatska strategija razvoja poduzetništva	16
2.3. Primjeri klastera u Europskoj uniji i podrška razvoju klastera konkurentnosti u RH19	
2.4. Bespovratne potpore	21
2.5. Centri kompetencije i smjernice za njihovo osnivanje.....	22
3. PODUZETNIŠTVO I INOVACIJE	27
3.1. Inovacije	28
3.2. Osnivanje poduzeća	29
4. ZAKLJUČAK	344
LITERATURA.....	36
Web stranice korištene u izradi zavrznog rada:	366
Popis tablica i slika.....	377

KRATICE

RH → Republika Hrvatska

EU → Europska Unija

Ugovor → Ugovor o funkcioniranju Europske Unije

IRI → Istraživanje, razvoj i investicije

SAD → Sjedinjene Američke Države

BDP → Bruto domaći proizvod

Komisija → Europska komisija je političko te glavno izvršno tijelo Europske Unije

IR → Istraživanje i razvoj

MINPO → Ministarstvo poduzetništva i obrta

CEKOM → Centri kompetencije

HAMAG-BICRO → Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije

Sažetak

U posljednjem desetljeću Europska Unija je izdvojila velika sredstva za financiranja koja se odnose na istraživanje i razvoj. Ulaskom Republike Hrvatske u Uniju pokušava se slijediti taj primjer. Financiranje poduzetništva kroz Europske fondove uvelike može pomoći hrvatskom gospodarstvu da kroz „Strategiju pametne specijalizacije Hrvatske“ donesene su mjere po kojima će se potpore dodjeljivati. U strategiji koja je donesena najveći naglasak je na istraživanju, razvoju te inovacijama. Kroz razne financijske potpore sredstva se dodjeljuju po već usklađenim kriterijima Europske Komisije.

Centri kompetencije koji su poveznica između poduzetnika i obrazovnih ustanova uvelike mogu doprinijeti razvoju gospodarstva te povećati konkurentnost kako poduzetnika tako i novih mladih studenata koji završavaju studij. Na ovaj način može se također zadržati visoko obrazovani kadar da ostane u Hrvatskoj te pokuša stvoriti konkurentan proizvod i uslugu.

Summary

During the last decades EU has shifted political focus to innovation, the knowledge economy and sustainable competitiveness. By Croatian accession to the EU, the government is trying to follow that suit. Entrepreneurship financing through European funds can greatly help the Croatian economy through the "Croatian strategy of smart specialization". The strategy adopted greatest emphasis is on research, development and innovation. Through a variety of financial aid funds are allocated by already harmonized criteria of the European Commission.

The centers of competence that are links between businesses and educational institutions can greatly contribute to the development of the economy and increase the competitiveness of both entrepreneurs and new young students who had completed their studies. In this way, highly educated personnel will stay in Croatia, and try to create a competitive product and service.

1. UVOD

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku Uniju (u nastavku EU) otvorile su se granice jednog od najvećih svjetskih tržišta. Na tom velikom tržištu potrebno je biti konkurentan, a to se može postići stalnim ulaganjem u znanje i inovacije. Članstvo u Uniji hrvatskim poduzetnicima otvara vrata najvećem svjetskom zajedničkom tržištu od pola milijarde ljudi, što je golemi potencijal. Otvara se mogućnost korištenja sredstva iz strukturnih fondova koji, za razliku od pretpristupnih fondova, pružaju više mogućnosti za privatni sektor. Privatnom i javnom sektoru u RH potrebno je na što bolji način proučiti i shvatiti na koji način povući sredstva iz fondova Europske unije te tako postati konkurentan na europskom i globalnom tržištu. Kroz ministarstva i agencije koje su zadužene za informiranje o natjecajima i ostalim aktivnostima vezanim za bespovratne potpore mogu se dobiti sve potrebne informacije. Kao i zemljama prošlog proširenja, Hrvatskoj se jamči da na početku članstva u EU-u neće u proračun uplaćivati više nego što će iz njega dobivati.

Istraživanje, razvoj i inovacije su temelj svakog suvremenog gospodarstva. Istraživanje, razvoj i inovacije su neophodni za to da hrvatsko gospodarstvo postane više konkurentno povećanjem produktivnosti poduzeća, pristupanjem novim tržištima s većom dodanom vrijednošću, što bi u konačnici dovelo do stvaranja održivih radnih mjesta u kontekstu oštrog globalnog tržišnog natjecanja.

1.1. Opis problema

Povećanje konkurentnosti na domaćem i stranom tržištu hrvatskih poduzeća nije moguće bez većih ulaganja u istraživanje i razvoj. Suradnjom između znanstvenih institucija, privatnih i javnih poduzeća je korak koji vodi prema razvijenijem gospodarstvu RH. Jos uvijek strah, nepovjerenje i ne znanje vezano za valoriziranje financijskih potpora EU rezultira time da se vrlo malo novaca povuklo iz fondova koji su namijenjeni jačanju gospodarstva RH i konkurentnosti hrvatskih poduzetnika na Europskom i svjetskom tržištu.

1.2. Cilj i svrha rada

Cilj rada je istražiti kako udruživanjem u klastere postati konkurentniji na svjetskom tržištu. Svrha rada je prepoznati značaj bespovratnih potpora koje pruža EU.

1.3. Hipoteza

Sredstvima iz EU moguće je poticati istraživanje i razvoj, te kroz inovacije poboljšati sliku gospodarstva Republike Hrvatske.

1.4. Metode rada

- Metoda deskripcije, odnosno opisna metoda rada,
- Analize i sinteze,
- Statistička metoda;
- Grafička metoda.

1.5. Struktura rada

Diplomski rad podijeljen je u četiri dijelova. Nakon uvodnog dijela u radu je objašnjeno kako funkcionira Europska Unija te njeno financiranje, financijske potpore te strategija kojom RH namjerava pokrenuti poduzetništvo i gospodarski rast. Treći dio objašnjava inovacije i način osnivanja poduzeća. U četvrtom dijelu se navode zaključni stavovi do kojih se došlo pisanjem ovog završnog rada.

2. Europska unija i financiranje

Europska unija funkcionira tako da sredstva u proračun priteču iz svih članica unije tj. samofinanciranje. Države članice uplaćuju iznose u vrijednosti otprilike 1,23%¹ njihovog BDP-a, 1,4% njihovog PDV-a² i sredstva prikupljena od carina na uvoz roba iz zemalja koje nisu članice Europske unije, te od davanja na šećer. Ostali izvori prihoda su porezi na dohodak zaposlenika u institucijama unije, doprinosi država članica unije, a koje sudjeluju u određenim programima i za to plaćaju određeni iznos, te razne vrste novčanih kazni određene zbog kršenja pravila tržišnog natjecanja. Ulaskom u Europsku uniju svi hrvatski državljani stekli su pravo natjecanja na europskom tržištu. Za tržište od petsto milijuna ljudi potrebno je biti konkurentan i kompetitivan jer samo najsposobniji mogu opstati. Prije pristupanja Hrvatske u društvo članica Europske unije, Hrvatska je imala pravo na novčana sredstva iz pretpripravnih fondova, nakon ulaska u uniju stečeno je pravo da se koriste svi fondovi i programi kao i ostale punopravne članice unije. U EU se stvorila potreba konkuriranja ostalim svjetskim ekonomskim i gospodarskim silama kao što su SAD i Kina. Iz toga razloga razvijena je strategija „Europa 2020“. Tom strategijom osigurana su sredstva u iznosu od 132,4 biliona Eura u periodu od 2014.-2020. godine. Preduvjeti da Hrvatska povuče sredstva iz fondova EU je donošenje strategije za jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva te je Ministarstvo gospodarstva Republike Hrvatske bilo nadležno za izradu „Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske“. U toj strategiji izrađen je niz strateških dokumenata u kojima su uzeti u obzir državni interesi i ciljevi. Strategija sadržava aktivnosti vezane za istraživanje i razvoj te komercijalizaciju inovacija i utvrđene ciljane niše unutar prioritarnih sektora, također uzete su u obzir i strateške smjernice iskazane kroz strategiju „Europa 2020“. Iznos koji je RH ima na raspolaganju je 6,881 milijarda eura, dok je iz Europskog socijalnog fonda kroz Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“ na raspolaganju je 1,502 milijarde eura. Za jačanje konkurentnosti kroz ulaganja u istraživanje i razvoj, informacijske i telekomunikacijske tehnologije, razvoj malih i srednjih poduzeća, nisko-ugljično gospodarstvo i obrazovanje izdvojiti će se više od 2,7 milijardi eura. Na ovaj se način potiču istraživanje, inovacije, razvoj i nove tehnologije predstavljajući tako ključne ciljeve Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske. Između ostalog poticanje gospodarskog rasta i otvaranje novih radnih mjesta, fokusirajući se na gospodarski i znanstveno-tehnološki sektor gdje Hrvatska ima najveći potencijal.

¹ <http://www.hamagbicro.hr/pitanja-i-odgovori-2/eu-fondovi>, 15.03.2015.

² <http://www.hamagbicro.hr/pitanja-i-odgovori-2/eu-fondovi>, 15.03.2015.

2.1. Financijske potpore

Kako bi se spriječilo da državne potpore narušavaju tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu i utječu na trgovinu među državama članicama na način koji je protivan zajedničkom interesu, u članku 107. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije („Ugovor”) propisano je načelo da su državne potpore zabranjene. U određenim slučajevima, međutim, te potpore mogu biti spojive s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavaka 2. i 3. Ugovora.³

Cilj koji je EU postavila, a vezan je za promicanje istraživanja, razvoja i inovacija objašnjen je u članku 179. Ugovora. U članku je propisano da će EU kroz razne financijske potpore jačati svoje znanstvene i tehnološke temelje, promicati sve istraživačke djelatnosti kako bi se time postigla konkurentnost. U strategiji Europa 2020. glavni pokretači cjelokupnog gospodarstva i ekonomije kao i ciljeva pametnog održivog razvoja i uključivog rasta su upravo istraživanje i razvoj. Europska komisija odredila je cilj koji prema kojemu bi se 3% BDP-a EU uložilo u istraživanje i razvoj do 2020.⁴ Kako bi napredak u području istraživanja, razvoja i inovacija bio vidljiv potrebno je poboljšati uvijete i pristup financiranju kako bi se osiguralo da se ideje koje su inovativne pretvore u konačni proizvod i uslugu, te također i otvaranje novih radnih mjesta. Prema podacima Eurostat-a⁵ ukupni izdatci za istraživanje i razvoj u EU iznosili su 2,02% BDP-a u 2013. godini od kojih 1/3 su javni, a 2/3 privatni. Postoje velike razlike među državama članicama EU u visini izdvajanja za IRI.

Potpore za IRI u prvom redu će biti opravdane na temelju članka 107. stavka 3. točaka (b) i (c) Ugovora, prema kojem Komisija može smatrati spojivima s unutarnjim tržištem državne potpore za promicanje provedbe važnog projekta od zajedničkog europskog interesa ili za olakšavanje razvoja određenih ekonomskih djelatnosti u Uniji ako takve potpore ne utječu negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu.⁶

Komisija je najavila da su dogovorena tri cilja koja će se nastojati ostvariti modernizacijom kontrole državnih potpora:⁷

1. Poticanje održivog, pametnog i uključivog rasta na konkurentnom unutarnjem tržištu;

³Službeni list Europske unije (. Hrvatsko izdanje) C 198/2, Svezak 57.

⁴EUROPA 2020. Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast, www.mobilnost.hr

⁵<http://ec.europa.eu/eurostat>, 16.03.2015.

⁶Službeni list Europske unije (. Hrvatsko izdanje) C 198/2, Svezak 57.

⁷ Službeni list Europske unije (. Hrvatsko izdanje) C 198/3, Svezak 57.

2. Usmjeravanje *ex antekontrola* na slučajeve koji najviše utječu na unutarnje tržište uz jačanje suradnje s državama članicama pri provedbi propisa o državnim potporama;
3. Pojednostavnjenje pravila i brže donošenje odluka.

Uz tri najavljena cilja Komisija je pozvala države članice na jačanje unutarnjeg tržišta, veću učinkovitost u javnoj potrošnji, veći doprinos državnih potpora i kontrolu učinka poticaja, te ograničavanja pomoći na najmanju moguću mjeru i mogućeg negativnog učinka državne potpore na tržišno natjecanje i trgovinu.

Državne potpore za IRI mogu biti spojive s unutarnjim tržištem samo uz niz mjera koje je utvrdila Komisija. U nastavku su potpore koje su obuhvaćene tim okvirom.⁸

- Potpore za projekte istraživanja i razvoja u kojima je dio projekta istraživanja za koji se pruža potpora obuhvaćen kategorijama temeljnog istraživanja i primijenjenog istraživanja, pri čemu se ovo potonje može podijeliti na industrijsko istraživanje i eksperimentalni razvoj. Takva je potpora uglavnom usmjerena na tržišne nedostatke povezane s pozitivnim vanjskim učincima (prelijevanje znanja), ali može se odnositi i na tržišni nedostatak uzrokovan nepotpunim ili asimetričnim informacijama ili (uglavnom u okviru projekata suradnje) neuspješnom koordinacijom;
- Potpore za studije izvedivosti povezane s projektima IR-a, koje su namijenjene otklanjanju tržišnih nedostataka u prvom redu povezanih s nepotpunim i asimetričnim informacijama;
- Potpore za izgradnju i nadogradnju istraživačkih infrastruktura, koje se uglavnom odnose na tržišni nedostatak uzrokovan problemima u koordinaciji. Visokokvalitetne istraživačke infrastrukture sve su potrebnije za revolucionarna istraživanja jer privlače talentirane stručnjake na svjetskoj razini, a neophodne su na primjer za informacijske i komunikacijske tehnologije te ključne pomoćne tehnologije;
- Potpore za inovacijske aktivnosti koje su uglavnom usmjerene na tržišne nedostatke povezane s pozitivnim vanjskim učincima (prelijevanje znanja), problemima s koordinacijom i, u manjoj mjeri, asimetričnim informacijama. U slučaju malih i srednjih poduzeća („MSP”) takve se potpore za inovacije mogu dodjeljivati za dobivanje, potvrđivanje i obranu patenata i druge nematerijalne imovine, za upućivanje visokokvalificiranog osoblja na rad i za korištenje uslugama savjetovanja i

⁸ Službeni list Europske unije (. Hrvatsko izdanje) C 198/4, Svezak 57.

pomoći za inovacije. Osim toga, kako bi se potakla suradnja velikih poduzeća s MSP-ovima u aktivnostima inovacije procesa i organizacije poslovanja, mogu se pokrivati i troškovi MSP-ova i velikih poduzeća koji nastaju pri obavljanju tih aktivnosti;

- Potpore za inovacijske klastere koje su namijenjene rješavanju tržišnih nedostataka koji se odnose na probleme s koordinacijom koji ometaju razvoj klastera ili koji ograničavaju interakciju i prijenos znanja unutar klastera i među klasterima. Državne potpore trebale bi doprinijeti rješavanju tog problema, prvo, podrškom ulaganjima u otvorene i zajedničke infrastrukture za inovacijske klastere i, drugo, podrškom, u trajanju ne duljem od deset godina, radu klastera u cilju jačanja suradnje, umrežavanja i učenja.

Projekti istraživanja i razvoja kojim su dodijeljene potpore u potpunosti je obuhvaćen jednom ili više sljedećih kategorija:

- Temeljno istraživanje;
- Industrijsko istraživanje;
- Eksperimentalni razvoj;
- Studije izvedivosti.

U odnosu na potpore za projekte istraživanja i razvoja, dio istraživačkog projekta kojem je dodijeljena potpora u potpunosti bi trebao biti obuhvaćen kategorijom temeljnog istraživanja, industrijskog istraživanja ili eksperimentalnog razvoja. Projekti koji obuhvaćaju razne zadatke, trebalo bi razvrstati tako da svaka zadaća ima svoju kategoriju ili također može se navesti da nije razvrstana niti u jednu od navedenih kategorija. Razvrstavanje koje ne mora nužno biti kronološko, u kojem se kreće redom kroz vrijeme od temeljnog istraživanja prema djelatnostima bliže tržištu.⁹

⁹Službeni list Europske unije (. Hrvatsko izdanje) C 198, Svezak 57..

Maksimalni intenzitet potpore prikazan je u Tablici 1:

Tablica 1. Maksimalni intenzitet potpore

	Malo poduzeće	Srednje poduzeće	Veliko poduzeće
Potpore za projekte istraživanja i razvoja			
Temeljno istraživanje	100 %	100 %	100 %
Industrijsko istraživanje	70 %	60 %	50 %
-Podložno učinkovitoj suradnji među poduzetnicima (za velika poduzeća prekogranična suradnja ili suradnja s barem jednim MSP-om) ili između poduzetnika i istraživačke organizacije, ili -Podložno opsežnom širenju rezultata	80 %	75 %	65 %
Ekeperimentalni razvoj	45 %	35 %	25 %
-Podložno učinkovitoj suradnji među poduzetnicima (za velika poduzeća prekogranična suradnja ili suradnja s barem jednim MSP-om) ili između poduzetnika i istraživačke organizacije, ili -Podložno opsežnom širenju rezultata	60 %	50 %	40 %
Potpore za studije izvedivosti	70 %	60 %	50 %
Potpore za izgradnju i nadogradnju istraživačkih infrastruktura	50 %	50 %	50 %
Potpore za inovacije za MSP-ove	50 %	50 %	-
Potpore za inovacije procesa i organizacije poslovanja	50 %	50 %	15 %
Potpore za inovacijske klastere			
Potpore za ulaganje	50 %	50 %	50 %
-u regijama kojima se pruža potpora i koje ispunjavaju uvijete iz članka 107. stavka 3. Točke (c) Ugovora,	55 %	55 %	55 %
-u regijama kojima se pruža potpora i koje ispunjavaju uvijete iz članka 107. Stavka 3.točke (a) Ugovora	65 %	65 %	65 %
Operativne potpore	50 %	50 %	50 %

Izvor: Službeni list Europske unije (Hrvatsko izdanje) C 198/29, Svezak 57.

Sve su više potrebne visokokvalitetne istraživačke infrastrukture u kojima će se provoditi revolucionarna istraživanja te će se tim istraživanjima privući mnoge talentirane stručnjake svjetske razine. Za takvo što potrebno je unaprijediti informacijske i komunikacijske tehnologije. Istraživačke infrastrukture mogu biti u vlasništvu više strana koji upravljaju i upotrebljavanju istraživaču infrastrukturu.. Na ovaj način poduzetnici i javna tijela mogu zajednički koristiti infrastrukturu u kojoj se provode istraživanja.

Potpore za izgradnju ili nadogradnju istraživačkih infrastrukture koje obavljaju ekonomsku djelatnost spojive su s unutarnjem tržištem u smislu članka 17. stavka 3. Ugovora i izuzimaju se od obaveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora ako ispunjavaju sljedeće uvjete:¹⁰

- Financiranje, troškovi i prihodi svake vrste djelatnosti istraživačke infrastrukture bilo ekonomske ili neekonomske potrebno je izračunati i prikazati na temelju dosljedno primjenjivanih načela troškovnog računovodstva.
- Naplaćivanje za upotrebljavanje i upravljanje infrastrukturom odgovara realnoj tržišnoj cijeni.
- Pristup infrastrukturi otvoren je za više korisnika i omogućuje se na transparentnoj i nediskriminirajućoj osnovi. Poduzetnicima koji su financirali najmanje 10 % troškova ulaganja u infrastrukturu može se odobriti povlašteni pristup uz povoljnije uvjete. Radi izbjegavanja prekomjerne nadoknade, taj je pristup razmjeran doprinosu poduzetnika utroškovima ulaganja, a uvjeti povlaštenog pristupa su javni.
- Prihvatljivi troškovi su troškovi ulaganja u nematerijalnu i materijalnu imovinu.
- Intenzitet potpore ne premašuje 50 % prihvatljivih troškova.
- Ako istraživačka infrastruktura primi javno financiranje i za ekonomske i neekonomske djelatnosti, države članice uspostavljaju sustav praćenja i povrata sredstava kako bi se osiguralo da kao posljedica povećanja udjela ekonomskih djelatnosti u odnosu na situaciju koja se predviđala u vrijeme dodjele potpore nije došlo do premašivanja primjenjivog intenziteta potpore.

Istraživačke infrastrukture kako je već navedeno mogu obavljati i ekonomske i neekonomske djelatnosti. Kako bi se izbjeglo dodjeljivanje državnih potpora ekonomskim djelatnostima javnim financiranjem neekonomskih djelatnosti, troškove financiranja ekonomskih i neekonomskih djelatnosti trebalo bi jasno razdijeliti.

¹⁰Službeni list Europske unije (. Hrvatsko izdanje) L 187/48. Odjeljak 4. Članak 25.

Organizacije za širenje znanja, istraživanje i istraživačke infrastrukture primatelji su državne potpore ako njihovo javno financiranje ispunjava sve uvijete iz članka 107. stavka 1. Ugovora.

Za slučaj financiranja javno neekonomskih djelatnosti te da se isti subjekt bavi i ekonomskim i neekonomskim djelatnostima, javno financiranje neće biti obuhvaćeno člankom 170. stavka 1. Ugovora, u slučaju da je moguće odvojiti te dvije aktivnosti te sve njihove troškove, financiranje i prihode kako bi se djelotvorno izbjeglo unakrsno subvencioniranje ekonomske djelatnosti. Godišnji financijski izvještaji mjerodavni su kao dokaz o prikladnoj raspodijeli troškova, financijskih sredstava i prihoda. Komisija smatra da su sljedeće djelatnosti općenito neekonomske:

- Primarne aktivnosti istraživačkih organizacija i istraživačkih infrastrukture:
 - edukacija u svrhu većeg broja kvalificiranih ljudskih resursa. U skladu sa sudskom praksom i praksom donošenja odluka Komisije i kako je objašnjeno u Obavijesti o pojmu državne potpore i Komunikaciji o uslugama od općeg gospodarskog interesa, javno obrazovanje organizirano u okviru nacionalnog obrazovnog sustava, koje uglavnom ili u potpunosti financira država i pod nadzorom je države, smatra se neekonomskom djelatnosti,
 - neovisno istraživanje i razvoj za više znanja i bolje razumijevanje, uključujući kolaborativni IR pri kojem istraživačke organizacije ili istraživačka infrastruktura učinkovito surađuju,
 - neisključivo i nediskriminacijsko širenje rezultata istraživanja, primjerice podučavanjem, bazama podataka s otvorenim pristupom, otvorenim publikacijama ili računalnim programima s otvorenim kodom;
- aktivnosti prijenosa znanja, ako ih izvršava istraživačka organizacija ili istraživačka infrastruktura (uključujući njihove odjele ili podružnice) ili se izvršavaju zajedno s takvim tijelima ili u ime drugih takvih subjekata, pri čemu se sav prihod od takvih aktivnosti ponovno ulaže u primarne aktivnosti istraživačke organizacije ili istraživačke infrastrukture. Neekonomska priroda takvih djelatnosti ne dovodi se u pitanje ugovaranjem pružanja odgovarajućih usluga trećim strankama putem otvorenih natječaja.

Ako se infrastruktura istraživačke organizacije ili istraživačke infrastrukture koriste za ekonomske i neekonomske djelatnosti, na javno financiranje primjenjuju se pravila o državnim potporama samo u mjeri u kojoj se njime pokrivaju troškovi povezani s ekonomskim djelatnostima. Ako se određena istraživačka organizacija ili istraživačka infrastruktura upotrebljava gotovo isključivo za neekonomsku djelatnost, njezino financiranje može biti u potpunosti isključeno iz područja primjene pravila o državnim potporama, pod uvjetom da je ekonomska upotreba isključivo pomoćna djelatnost, odnosno odgovara djelatnosti koja je izravno povezana s radom istraživačke organizacije ili istraživačke infrastrukture i neophodna za taj rad ili je neodvojivo povezana s njihovom glavnom neekonomskom upotrebom, a opseg joj je ograničen. Za potrebe ovog okvira, Komisija smatra da je to slučaj ako ekonomske djelatnosti troše potpuno jednake inpute (primjerice materijal, oprema, radna snaga i fiksni kapital) kao i neekonomske djelatnosti, a kapaciteti koji se svake godine dodjeljuju tim ekonomskim djelatnostima ne premašuju 20% ukupnih godišnjih kapaciteta predmetnog subjekta.

Za slučaj javnog financiranja ekonomskih djelatnosti, a pritom ne dovodeći u pitanje navode koje su navedeni u slučaju za financiranje neekonomskih djelatnosti, istraživačke organizacije ili istraživačke infrastrukture upotrebljavaju za obavljanje ekonomskih djelatnosti. Primjerice iznajmljivanjem opreme ili laboratorija poduzetnicima, pružanjem usluga poduzetnicima ili provođenjem ugovorenog istraživanja, javno financiranje takvih ekonomskih djelatnosti općenito se smatra državnim potporama.

Međutim, Komisija ne smatra istraživačku organizaciju ili istraživačku infrastrukturu korisnikom državne potpore ako djeluje samo kao posrednik koji prenosi krajnjim primateljima ukupan iznos javnog financiranja i korist stečenu takvim financiranjem. To je općenito slučaj kada:¹¹

- Javno financiranje i korist stečena takvim financiranjem mogu se mjeriti i dokazati i postoji odgovarajući mehanizam kojim se može osigurati da se oni potpuno prenesu na krajnje korisnike, na primjer putem smanjenih cijena;
- Posredniku se ne dodjeljuje nikakva daljnja korist jer se bira na temelju otvorenog natječaja ili jer je javno financiranje dostupno svim subjektima koji zadovoljavaju

¹¹Službeni list Europske unije (. Hrvatsko izdanje) C 198, Svezak 57.

nužne objektivne uvjete, što znači da korisnici, kao krajnji primatelji, imaju pravo dobiti istovjetne usluge od bilo kojeg odgovarajućeg posrednika.

2.2. Hrvatska strategija razvoja poduzetništva

Hrvatska nacionalna strategija razvoja poduzetništva izrađena je u vrijeme kada se malo gospodarstvo usmjerava kako bi se povećao rast BDP-a po stanovniku. Danas vlade diljem svijeta uvode mjere štednje radi kontrole deficita javnih financija i odgovora na globalnu financijsku krizu. Makroekonomsko okruženje uvelike je utjecalo na sektor malog gospodarstva u Hrvatskoj time smanjujući broj poduzeća te je imalo za posljedicu zatvaranje istih.

Opći cilj strategije za razvoj poduzetništva u RH 2013.-2020. je povećanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva. U na

stavku su pet strateških ciljeva za realizaciju strategije.¹²

1. POBOLJŠANJE EKONOMSKE USPJEŠNOSTI

Unapređenje ekonomske uspješnosti malog poduzetništva u sektorima proizvođačkih i uslužnih djelatnosti većim ulaganjem u IR, većim stupnjem inovacija, porastom izvoza i daljnjim razvojem poslovnih mreža i povezanosti. RH kao mala država gdje domaće tržište nije u mogućnosti zadržati značajan dugoročan gospodarski rast te je potrebno usmjeriti se na izvoz. Potencijal koji RH ima je velik i unaprjeđenjem konkurentnosti prerađivačkih sektora i industrije moguće je povećati izvoz i gospodarski rast.

Sektor malog poduzetništva u RH ostvaruje deficit u vanjskoj trgovini iako je smanjio uvoz zbog recesije. Povećanjem konkurentnosti dolazi i do povećanja izvoza, a to se može postići samo ulaganjem i modernizacijom procesa proizvodnje. Za povećanje konkurentnosti potrebno je također i ulaganje u IR. Brojke za ulaganja u IR u RH među najnižima su u Europi zbog čega je teško vidjeti kako će poduzetnici u Hrvatskoj postati konkurentni i zadržati svoju konkurentnost u odnosu na konkurenciju na tržištu koja ulaže u IR. Nužno je podići profil istraživanja i razvoja u tvrtkama te usvojiti inovativne proizvode i procese u sektoru proizvodnje pa će strategija u ovom kontekstu omogućiti napredak. Veliki značaj

¹² Strategija razvoja poduzetništva 2013.-2020., www.minpo.hr

postavlja se na potpore u jačanje postojećih klastera te otvaranje novih, gdje će se uspostavljati i pružati potpore opskrbnim i vrijednosnim lancima te podizanju razine izravnih stranih ulaganja.

2. POBOLJŠAN PRISTUP FINANCIRANJU

Razvijanje raznih financijskih mogućnosti za subjekte malog poduzetništva te uklanjanje financijskog jaza za malo gospodarstvo naglašeno je u drugom strateškom cilju. U RH problematična je ponuda financijskih instrumenata za malo gospodarstvo. Svakako je potrebno pružiti podršku poduzetnicima, a posebno onim mlađim koji tek kreću u poslovni svijet kako bi imali informaciju za pristup financiranju temeljnog i rizičnog kapitala. Ponuda izvora za financiranje temeljnog kapitala i rizičnog kapitala nije dovoljno razvijena, posebice za ulaganja u ranim fazama životnog ciklusa poduzeća, što znatno koči razvoj i rast poduzeća. Mnogi poduzetnici neće moći iskoristiti razvoj novih financijskih proizvoda i uvođenje novih kreditnih praksi ukoliko ne razviju svoje kapacitete upravljanja financijama i kapacitete za izradu pouzdanih poslovnih planova, te ne iznesu održive i profitabilne investicijske prijedloge i na taj način osiguraju povećanje financijskih sredstava na produktivan način.

3. PROMOCIJA PODUZETNIŠTVA

Pružanje potpore osnivanju novih poduzeća, povećanje broja aktivnih poduzeća i jačanje institucija koje pružaju podršku poduzetnicima kako bi se na taj način doprinijelo ravnomjernijem i uravnoteženom razvoju hrvatskih regija.

Potreba za mjerama koje će poticati pozitivan stav prema otvaranju novih poduzeća je jako značajna kako bi RH povećala stopu otvaranja novih poduzeća u odnosu na stopu u EU. Osiguravajući pristup kvalitetnoj i financijskoj povoljnijoj infrastrukturi, posebno u fazi inkubacije kada započinju poslovanje krucijalno je da poduzetnik opstane. Institucije koje poduzetnicima pružaju podršku, potrebno je ojačati kako bi kvalitetno mogle odgovoriti potrebama i zahtjevima koje se pred njih postavljaju. S obzirom da poduzetnici u RH ne uživaju visoki društveni status, zbog mnogih razloga otvaranje novih poduzeća nije oblik samozaposlenosti koji hrvatski puk preferira kao u nekim zemljama EU. U Hrvatskoj osnivanje poduzeća nije prepoznato kao prilika za napredovanjem u privatnom i poslovnom svijetu te kao način izlaska iz nezaposlenosti.

4. POBOLJŠANJE PODUZETNIČKIH VJEŠTINA

Pružanje podrške većem razvoju subjekata malog gospodarstva kroz jačanje njihove uprave, uvođenje i korištenje većeg broja visokokvalificiranih zaposlenika te pružanje podrške cjeloživotnom učenju zaposlenih u subjektima malog gospodarstva.

Kvalitetno rukovodstvo je od velike važnosti kako bi se u poduzeću povećala konkurentnost, te odgovorno je za odluke koje se odnose na investicije u IR, izobrazbu radne snage i odabir izvoznih tržišta. Nadalje, rukovodstvo je također odgovorno za odluke na svim aspektima poslovanja od marketinga do ljudskih potencijala. Rezultat slabog ili lošeg rukovodstva su vrlo loša poduzeća koja će teško postati konkurentna čak i ako poduzeće primi potpore npr. za modernizaciju strojeva. Ako poduzeće želi postati konkurentno i na pravi način iskoristiti potpore, mora postati inovativno u svim sferama u kojima ostvaruje svoj utjecaj. Najčešći problemi koji se javljaju u poduzećima su strateško planiranje, procjena investicija, upravljanje kvalitetom i marketing.

Marketing je područje u kojem valja unaprijediti uspješnost rukovodstva u poduzećima, a budući da se je poduzetnicima teško probiti na nova tržišta, to će se riješiti pružanjem potpore marketinškim inicijativama koje okupljaju poduzeća i pozitivno potiču mikro i mala poduzeća na sudjelovanje.

Za razvoj konkurentnog sektora malog gospodarstva potrebna je dobro osposobljena, prilagodljiva radna snaga koja se može osigurati samo predanošću i cjeloživotnom učenju na radnom mjestu. Bit će nužno pružiti potporu izobrazbi i prekvalifikaciji radne snage u malom poduzetništvu. Neodgovarajuća ponuda vještina koje se traže zakočiti će stvaranje radnih mjesta i dugoročan razvoj sektora.

5. POBOLJŠANO POSLOVNO OKRUŽENJE

Nadgradnja ostvarenog napretka uklanjanjem preostalih administrativnih opterećenja i olakšavanjem poslovanja u Hrvatskoj.

Zbog uvedenih pomaka moguće je osnovati jednostavno privatno poduzeće u jednom danu uz minimalni trošak. Također Izmjene i dopune Zakona o zakašnjelom plaćanju uskladile su hrvatsko zakonodavstvo s Direktivom EU o zakašnjelom plaćanju. Poduzetnici u Hrvatskoj moći će iskoristiti prednosti i potencijal jedinstvenog tržišta ako se uspiju prilagoditi standardima i normama EU i dobiti potrebne certifikate.

2.3. Primjeri klastera u Europskoj uniji i podrška razvoju klastera konkurentnosti u RH

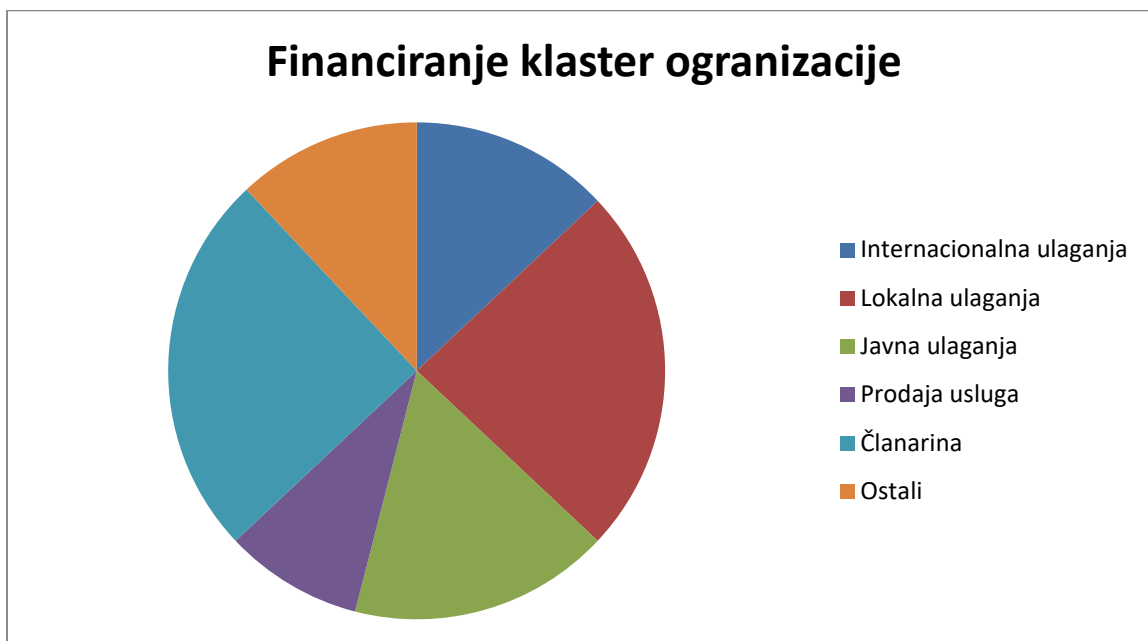
Klasteri su geografske koncentracije međusobno povezanih poduzeća, specijaliziranih dobavljača, pružatelja usluga. Poduzeća u klasterima međusobno konkuriraju, ali i surađuju zbog napretka i povećanja konkurentnosti. S povećanjem konkurentnosti dolazi i do povećanja zaposlenosti, te to je značajan poticaj socijalnom partnerstvu i odgovornosti. Primjena politike poticanja razvoja klastera u EU dovela je do značajnih rezultata u mnogim zemljama članicama. S podacima koji su dostupni na web adresi European Cluster Observatory moguće je pronaći podatke o klasterima iz 56 sektora u 404 regije u 36 država. Podaci pokazuju broj od preko 1400 klastera i preko 1600 drugih organizacija koje su značajno povezane s klasterima.¹³

Slika 1. Udjeli u osnivanju klaster organizacija

Izvor: Strengtheningclustersandcompetitiveness in Europe, The ClusterObservatory

¹³ The ClusterObservatory, Strengthening Clusters and Competitiveness in Europe

Slika 2. Financiranje klaster organizacije

Izvor: The ClusterObservatory, Strengthening Clusters and Competitiveness in Europe

Sektori koji su identificirani kao strateški interes za RH su sektori s visokom dodanom vrijednosti, tradicionalni sektori koji imaju teritorijalni kapital, horizontalni sektori, turizam, promet i logistika, obnovljivi izvori energije i zaštita okoliša. Djelatnosti koje su prepoznate u ovom sektoru s visokom dodanom vrijednošću su farmaceutska industrija, proizvodnja medicinske opreme, kemijska industrija, automobilska industrija, obrambena industrija, proizvodnja električnih i mehaničkih strojeva i opreme, ICT i kreativna industrija. Tradicionalni sektor obuhvaća prehrambeno-prerađivačku industriju, drveno-prerađivačku industriju, pomorsku industriju i tekstilnu industriju. Horizontalni sektori povezuju biotehnologiju, nanotehnologiju, mikro i nano elektroniku, fotoniku te napredne materijale i tehnologije.

Udruživanjem u klastere mali i srednji poduzetnici u Hrvatskoj mogu efikasnije konkurirati većim poduzećima, povećati konkurentnost i kapacitete, a samim time probiti se i na međunarodno tržište. Projekt koji provodi Središnja agencija za financiranje i ugovaranje upravo daje sredstva za podršku za razvoj klastera. Vrijednost projekta je 2.389.580,00 EUR.¹⁴ Izradom smjernica nacionalnog razvoja klastera u Hrvatskoj, osnovana su tri pilot

¹⁴ Podrska Razvoju Klastera, <http://klasteri.com/>

regionalna klastera konkurentnosti u poljoprivredno-prehrambenom, automobilskom i drvno-prerađivačkom sektoru.

2.4. Bespovratne potpore

Pomoć države ili nekog drugog javnog tijela određenom poduzetniku smatra se kao financijska bespovratna potpora. Državnu potporu dodjeljuju tijela državne uprave, jedinice regionalne i lokalne samouprave pravnim i fizičkim osobama a regulirane su zakonima NN 140/05, NN49/11, NN72/13, NN141/13. Pravne i fizičke osobe koje obavljaju neku gospodarsku djelatnost u određenom sektoru ili sudjeluju u prometu roba i usluga imaju pravo zatražiti bespovratne potpore. Postoje dvije vrste bespovratnih potpora a to su državne potpore i potpore male vrijednosti. Državne potpore koje dodjeljuje država su iznosom financiranja veće od potpora malih vrijednosti te kod njih postoji mogućnost da svojim učinkom naruše tržišno natjecanje. Poduzetnicima kojima se dodjeljuju potpore male vrijednosti nije karakteristično da imaju učinak narušavanja tržišnog natjecanja. Tijela državne uprave i jedinice regionalne i lokalne samouprave zadužene su za potpore male vrijednosti.

Pravo na bespovratne potpore ostvaruje se prijavom na raspisane natječaje. Potpore dodjeljene kroz ugovor o bespovratnim potporama dodjeljuju se prijaviteljima koji su uspješno proveli proces prijave, evaluacije i ugovaranja. Sredstva iz potpore namijenjena su aktivnostima i nabavama navedenim u ugovoru te imaju točno određenu namjenu za koju se troše. Kontrolama i ovjeravanjem troškova ako se sredstva iz potpore ne troše sukladno ugovoru i ugovorenom roku, fizička ili pravna osoba dužna je vratiti sredstva iz potpore.

Provedba ugovora o bespovratnim potporama zahtjevan je proces koji se sastoji od:

- provedbe aktivnosti koju je odabrani prijavitelj predložio kod prijave;
- provedbe nabave roba/usluga/radova po propisanoj proceduri;
- administriranja projektnih dokumenata, računa i svih potrebnih dokumenata kojima se potvrđuju i opravdavaju izvršene aktivnosti i utrošena sredstva;
- izvještavanja prema nadležnim institucijama.

Kako bi projekt bio uspješno proveden mora biti dobro osmišljen i pripremljen. Najvažnije je da projekt bude realan, tj. sve ono što se navede u prijavi mora biti moguće realizirati. Minimalni i maksimalni iznosi financiranja određeni su u svakom zasebnom pozivu

za dostavu projektnih prijedloga. Rijetko koji poziv omogućava 100% financiranje projekta. Minimalno sufinanciranje iz privatnih izvora najčešće varira od 10-50%¹⁵ ukupnih sredstava potrebnih za provedbu prijavljenih aktivnosti. U pojedinom pozivu se također definira i dinamika plaćanja. Plaćanja se u pravilu izvršavaju u više navrata, i to nakon financijskog izvještavanja i prikazanih računa, u iznosima za koje je utvrđeno da su prihvatljivi.

2.5. Centri kompetencije i smjernice za njihovo osnivanje

Centri kompetencije jedan su od načina kako da se potakne inovacijski lanac vrijednost i inovacije u poslovnom sektoru te povezivanje istog s znanstveno-istraživačkim institucijama. U strategiji pametne specijalizacije RH centri kompetencije (CEKOM) dio su inovacijske infrastrukture. U inovacijske infrastrukture uključene su institucije iz javnog i privatnog sektora, a za cilj imaju poticanje komercijalizaciju inovacija i primjene tehnologije u gospodarskom sektoru. Inovacijska infrastruktura osim centara kompetencije uključuje i centre za razvoj novih proizvoda, centre za ispitivanje kvalitete, dizajn centre i ostale institucije koje za cilj imaju razvoj novih proizvoda, usluga, tehnologije, unapređenja poslovnih procesa i modela upravljanja.

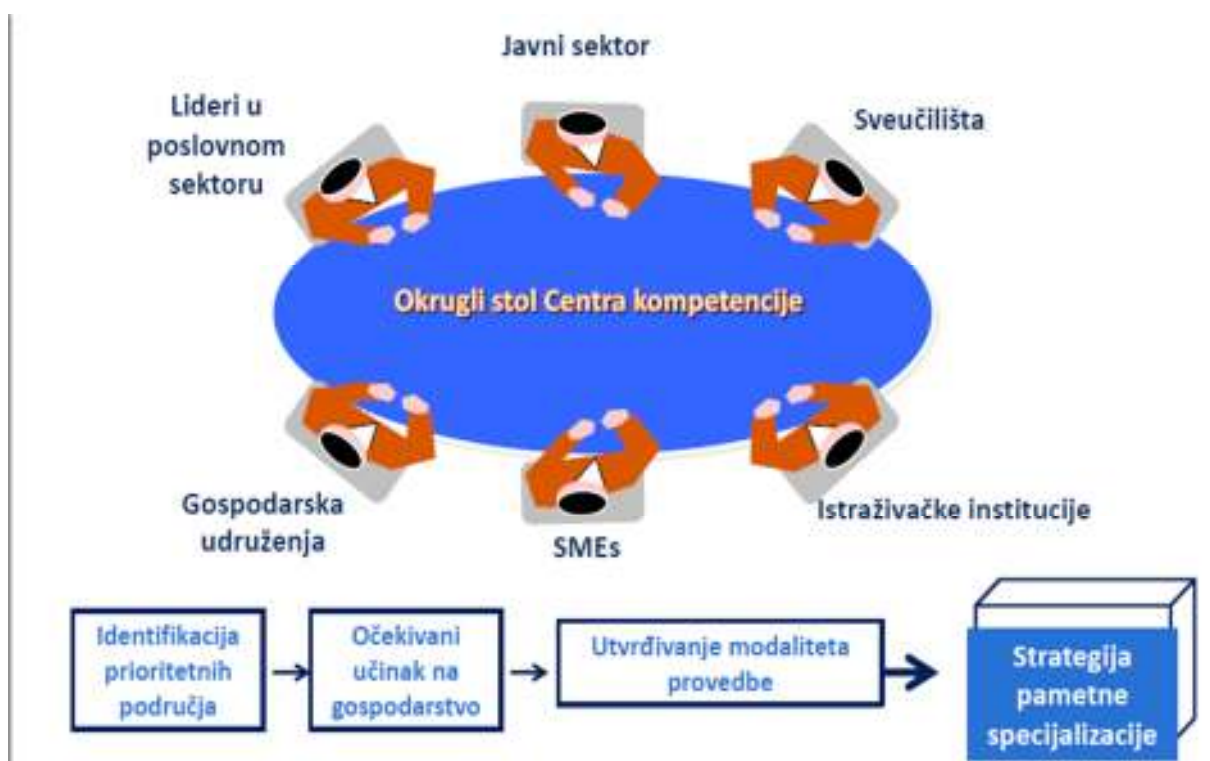
U Republici Hrvatskoj, sektor istraživanja i razvoja i visokog obrazovanja obuhvaća 25 javnih i 11 privatnih znanstveno-istraživačkih instituta, 7 tehnoloških centara, 16 industrijskih istraživačkih centara i 1 vojni znanstveno-istraživački centar, 7 javnih sveučilišta, 13 javnih veleučilišta, tri javna učilišta za visoko strukovno obrazovanje, 3 privatna sveučilišta, 2 javne visoke škole i 28 privatnih visokih škola za visoko strukovno obrazovanje i 5 ureda za transfer tehnologije. Istraživačke institucije u Hrvatskoj imaju veliki znanstveni potencijal i predstavljaju dobru znanstvenu osnovu za razvoj konkurentnog gospodarstva koji pokreću inovacije. Velika većina svih znanstvenika zaposleno je u javnom sektoru, što predstavlja veliki istraživački resurs. Unatoč brojnim naprijed navedenim institucijama, Hrvatska zaostaje za prosjekom Europske unije u čimbenicima rasta temeljenim na znanju. Hrvatska ulaganja u istraživanje i razvoj su vrlo niska i opadaju tijekom posljednjeg desetljeća. U 2012. godini, takva ulaganja iznosila su samo 0,76% BDP-a, od čega je 0,42 % uloženo putem javnog

¹⁵ Kako do bespovratnih sredstava, www.safu.hr

financiranja, a 0,34% putem privatnog sektora.¹⁶ To su jedne od najnižih brojki u Europi i statističke analize pokazuju negativni trend i za budućnost.

CEKOM-i kao pravni subjekti koji se osnivaju radi porasta gospodarskog razvoja putem primijenjenih istraživanja i inovacija za namjeru imaju povezivanje i poboljšanje suradnje privatnog i javnog sektora s znanstveno-istraživačkim sektorom, a cilj tog povezivanja je jačanje inovacijskog potencijala gospodarstva. Povezivanje navedenih sektora doprinosi i istraživačko-razvojnim strateškim planovima sa potrebama gospodarstva.

Ciljevi osnivanja CEKOM-a u Hrvatskoj su učinkovitija komercijalizacija istraživačkih rezultata te njihova primjena kao nove tehnologije u proizvodnim procesima. U okvirima odedenog prioritenog tematskog područja koncentrira se znanje i tehnologija. U centrima se razvija također i ljudski kapital i istraživačke vještine koje dovode do povećanja aktivnosti istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija koje kasnije dovode do razvijanja novih proizvoda, usluga i tehnologija. Kapital koji CEKOM-i privlače vrlo je značajan jer tu se javljaju i investicije koje dovode do povećanja zaposlenosti. Poboljšanje kvalitete života građana primjenom socijalnih inovacija pokazatelj su da CEKOM-i ispunjavaju svoj cilj.

Slika 3. Okrugli stol centra za kompetenciju

Izvor: Nacrt Strategije pametnih specijalizacija, MINPO.

¹⁶ Operativni program konkurentnost i kohezija 2014. – 2020, www.mrrfeu.hr

Za osnivanje CEKOM-a potrebno je i zadovoljiti neke kriterije. Kriterije koje je potrebno zadovoljiti su¹⁷:

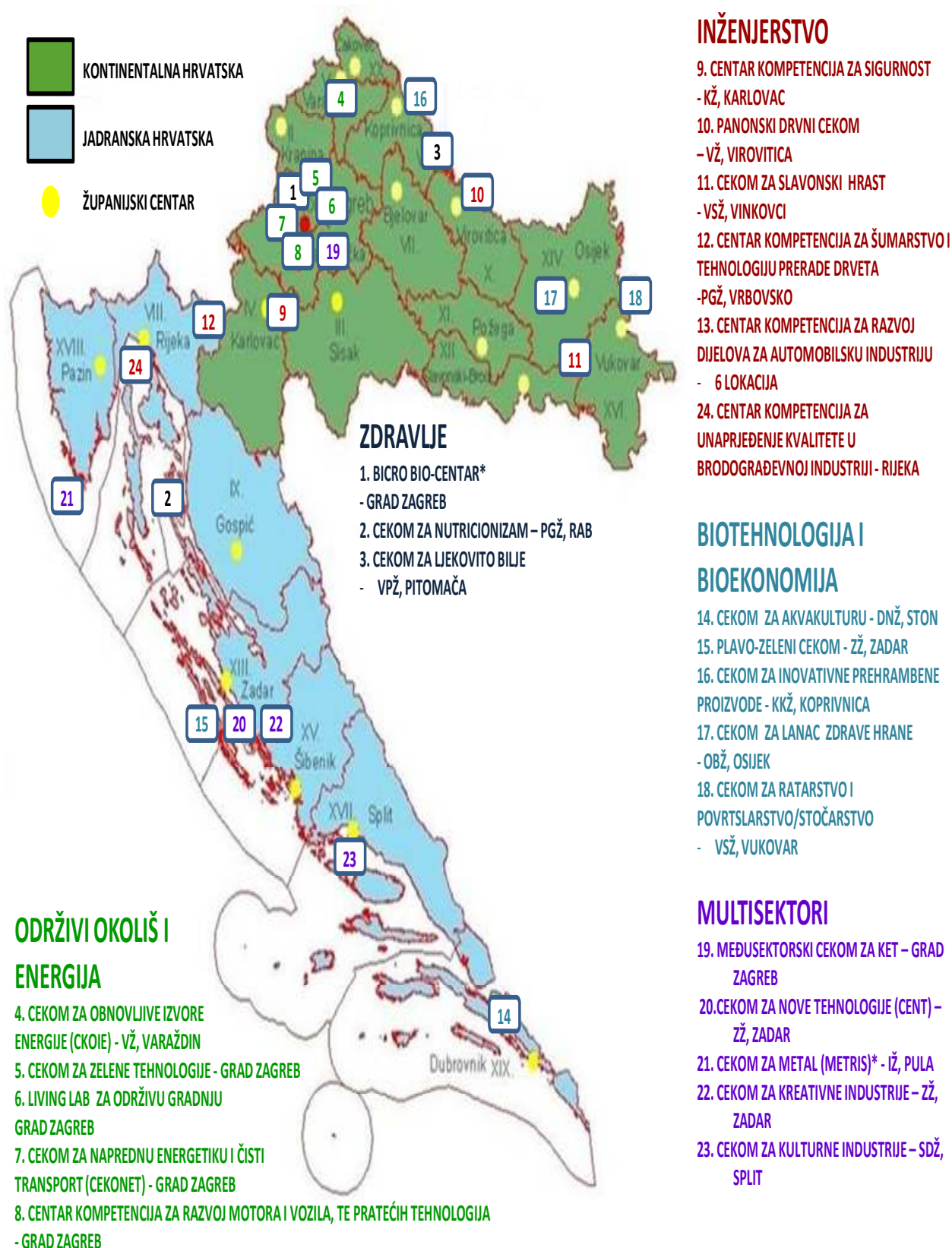
- CEKOM adresira jedno ili više tematskih prioritetnih područja i/ili međusektorskih tema prepoznatih u okviru Strategije pametne specijalizacije RH;
- Relevantnost CEKOM-a u aspektu jačanja konkurentnosti jednog ili više industrijskih sektora;
- Potrebno je utvrditi kritičnu masu gospodarstvenika u području u kojem se planira osnovati CEKOM i istražiti potrebu za osnivanjem centra (izrađena studija izvodljivosti i potpisani Okvirni sporazumi o znanstveno-tehničko suradnji/pismo namjere);
- Dostupnost znanstvenika Dostupnost znanstvenika i istraživača za rad u CEKOM-u (Registar znanstvenika i istraživača zainteresiranih za suradnju);
- Osnovana Ekspertna radna grupa (ERG) za osnivanje CEKOM-a po principu „TripleHelixa“ (minimalno po 3 predstavnika poslovnog sektora, 2 predstavnika znanstveno-istraživačkih institucija, jedan predstavnik lokalne i/ili područne (regionalne) samouprave, jedan predstavnik Ministarstva gospodarstva) od strane osnivača koja izrađuje Strateški plan razvoja za sedmogodišnje razdoblje te utvrđuje kriterije za odabir direktora/ravnatelja CEKOM-a;
- Odabran direktor/ravnatelj CEKOM-a sa potrebnim kvalifikacijama i višegodišnjim radnim iskustvom u relevantnom tematskom području ili međusektorskoj temi;
- Definirana područja istraživanja, razvoja i inovacija CEKOM-a kroz Strateški plan razvoja za sedmogodišnje razdoblje kojim se doprinosi općim ciljevima razvoja CEKOM-a;
- Napravljen Poslovni plan CEKOM-a za sedmogodišnje razdoblje sa definiranim aktivnostima, predloženom upravljačkom strukturom i izvorima financiranja koji dokazuju održivost CEKOM-a i samostalnu operativnost nakon pet godina;
- Atraktivnost CEKOM-a za međunarodnu suradnju (potpisani Okvirni sporazumi o znanstveno-tehničkoj suradnji sa međunarodnim znanstveno-istraživačkim institucijama i centrima kompetencije, sudjelovanje u Europskim tehnološkim platformama).

¹⁷ Smjernice za centre kompetencija - Finalni prijedlog, www.mingo.hr

Ispunjavanje svih kriterija dovodi do određivanja vlasništva i institucionalni oblik. CEKOM-i kao su neovisni i osnivaju se u skladu sa Zakonom o ustanovama ili Zakonom o trgovačkim društvima. Osnovani kao ustanova (javna) ili trgovačko društvo neprofitnog su karaktera te se vlasnici u statutu odriču povlačenja dobiti. CEKOM može biti osnovan od strane jedinica/e lokalne uprave i/ili područne samouprave, jedno ili više trgovačkih društava i njihova udruženja, organizacije višeg i visokog obrazovanja, istraživačke institucije te investicijski fondovi. Među osnivačima CEKOM-a postoje jedan ili više velikih poduzetnika pojedinačno ili zajedničko vlasništvo ne smije prelaziti 25 % udjela ili prava odlučivanja.

Aktivnosti koje CEKOM provodi odnose se na:

- Provedbu vlastitih, ugovornih i kolaborativnih razvojnih i industrijskih istraživanja;
- Transfer tehnologije i komercijalizaciju inovacija kroz pilot proizvodne linije i inovacijsku podršku poduzetnicima;
- Pružanje usluga u ispitivanju kvalitete i davanju certifikata;
- Pružanje savjetodavnih usluga vezanih uz upravljanje intelektualnim vlasništvom, izradu projekata za I&R&I, internacionalizaciju I&R&I, izradu i provedbu plana izvoza novih proizvoda ili usluga;
- Organiziranje edukacija, stručnih treninga, tematskih konferencija, posredničkih B2B događanja, investicijskih foruma i ostalih događanja u cilju jačanja istraživačkih kapaciteta poslovnog sektora;
- Pružanje usluga najma prostora i/ili opreme;
- Pružanje usluge pred-inkubacije i inkubacije;
- Izradu i provedbu Komunikacijske strategije CEKOM-a u cilju promocije, stvaranja prepoznatljivosti na RH i EU razini (brendiranja i pozicioniranja na zajedničkom tržištu EU) i privlačenja talenata;
- Internacionalizaciju CEKOM-a putem uključivanja u EU tehnološke platforme.

Slika 4. Prikaz CEKOM-a u RH

Izvor: Nacrt Strategije pametnih specijalizacija, MINPO.

3. Poduzetništvo i inovacije

Aktivnosti koje RH provodi za jačanje gospodarstva odnose se prvenstveno na izradu strateškog i zakonodavnog okvira za jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. Također kroz sektorsku specijalizaciju i razvoje klastera konkurentnosti mogu se ostvariti projekti koji bi bili vrlo značajni za razvoj gospodarstva. Kroz ciljane investicijske projekte u privatnom i javnom sektoru mogu se učinkovito koristiti fondovi EU koji će kao rezultat imati jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.

Zastarjela oprema za istraživanje i razvoj te nerazvijena infrastruktura u javnom i privatnom istraživačkom sektoru ne omogućuje provođenje istraživanja u skladu s međunarodnim normama. Ograničavajući kvalitetu znanstveno-istraživačkih ishoda, rezultata i utjecaja, čineći tako Hrvatsku manje konkurentnom u usporedbi s prosjekom Europske unije. To predstavlja prepreku poboljšanju kvalitete i raspoloživosti njihovih usluga/istraživanja potrebnih za uspješnu integraciju u Europski istraživački prostor (EIP), kao i na međunarodnoj razini. Zaostajanje IRI organizacija prvenstveno je rezultat nedostatnog ulaganja u istraživanje i razvoj, posebno nedostatka financiranja samih istraživanja. Bruto izdaci za sektor istraživanja i razvoja, kao postotak BDP-a u 2012., iznose 0,75 %, u usporedbi s prosjekom zemalja EU-28 od 2,07 %¹⁸, što je rezultiralo manje konkurentnim IR sektorom u Hrvatskoj nedovoljno otvorenim za suradnju. Stoga hrvatske znanstvene organizacije ne mogu provoditi ni izvrsna niti primijenjena istraživanja koja odgovaraju potrebama gospodarstva. Što se tiče IR aktivnosti poduzeća i u kontekstu Strategije EU 2020, nakon uočenih problema treba riješiti: nisku kvalitetu i dostupnost IRI infrastrukture u poduzećima; nepovoljno okruženje za IR suradnju te promicanje IRI rezultata i inovacija među poduzećima te nedostatnu primjenu novih tehnologija u poslovnom sektoru.

Hrvatska srednja i velika poduzeća ulažu više od 90 % svih privatnih investicija u istraživanje i razvoj, dok velika poduzeća ulažu najveći udio, s više od 60 % investicija u istraživanje i razvoj. Nešto manje od 8 % privatnih ulaganja u istraživanje i razvoj dolazi iz mikro i malih poduzeća, pokazujući tako njihovu slabu uključenost u aktivnosti istraživanja i razvoja koje se smatraju prerizičnima i s nesigurnim ishodom¹⁹. Zbog nedovoljne javne potpore znanstveno-istraživačkim aktivnostima i relativno niskog interesa poduzeća, ulaganja u razvoj istraživanja

¹⁸ Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020., www.minpo.hr

¹⁹ Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020., www.minpo.hr

i inovacija proteklih godina stagniraju. Kako bi se promijenili negativni trendovi i stagnacija, predviđeno je korištenje EU fondova; značajna potpora usmjerit će se na privatna ulaganja u razvoj istraživanja i inovacija, obuhvaćajući potporu i za istraživačke aktivnosti poduzeća (uključujući mala i srednja poduzeća) i za nabavku znanstveno-istraživačkih usluga s ciljem pokretanja novih ili temeljno izmijenjenih postupaka i proizvoda. Aktivnosti istraživanja i razvoja, uz ostale aktivnosti povezane s uvođenjem inovacija u poduzeća, neophodne su da bi hrvatsko gospodarstvo postalo konkurentnije putem rasta produktivnosti poduzeća, pristupanja novim tržištima s većom dodanom vrijednošću i naposljetku dovođenjem do održivog zapošljavanja u kontekstu oštrog globalnog natjecanja.

3.1. Inovacije

Inovacije kao vrlo važan segment u pokušaju razvijanja gospodarstva Republike Hrvatske te isto tako važani za onu privatnu ili javnu tvrtku koja razvija inovacije. Do razvijanja novih inovacija ne dolazi se prekonoći, potrebno je razvijati gospodarstvo koje se bazirana znanju isposobnostima mladih ljudi u kombinaciji s onim iskusnijima. Znanje i motivaciju koju imaju mladi studenti potrebno je zadržati u Hrvatskoj kako bi tu pokušali napraviti iskorak na globalno tržište sa svojim inovacijama.

Poslovno-inovacijska agencija Republike Hrvatske (HAMAG-BICRO) putem svojih programa financiranja pokušava motivirati tvrtke koje su usmjerene na tehnološki razvoj, bile one u privatnom ili javnom sektoru na istraživanje i nove inovacije. S tim sredstvima moguće je razvijanje inovacije i daljne unaprijeđivanje kako bi na što bolji način bila prezentirana na tržištu i prihvaćena. U neposrednoj budućnosti BICRO će nastojati dodatno olakšati apsorpciju sredstava za sektore istraživanja, razvoja i inovacija iz Strukturalnih fondova EU. Veliki naglasak u svemu posvetiti će se privatnim tvrtkama. Kroz promicanje programa za privatni i javni sektor pokušava se široj javnosti približiti značaj subvencija a time i povećati broj prijavljenih projekata, koji će automatski povećati produktivnost istraživanja i inovacija.

Programi BICRO-a dijele se na privatni i javni sektor. Programi iz privatnog sektora su POC za poduzetnike, RAZUM, IRCRO, EUREKA, EUROSTARS. Programi koji su namijenjeni poticanju znanstvenih institucija u kojima se provode istraživanja i razvoj visokih tehnologija su TEST, TEHCRO i PoCPublic.

3.2. Osnivanje poduzeća

Osnivanje poduzeća početni je korak koji poduzetnik napravi kako bi ostvario prava za dobivanje financijskih potpora iz fondova EU. Vrijeme potrebno za osnivanje poduzeća maksimalno se skratilo i pojednostavnilo kako bi poduzetnici na lakši i jednostavniji način mogli pokrenuti vlastiti privatni posao.

Osnivanje poduzeća uređeno je sljedećim zakonima:²⁰

- Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 152/11, 111/12, 144/12)
- Zakon o sudskom registru (Narodne novine 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11)
- Pravilnik o načinu upisa u sudski registar (Narodne novine 22/12)
- Odluka o načinu i uvjetima za pristup podacima sudskog registra (Narodne novine 138/2002)
- Zakon o Nacionalnoj klasifikaciji (Narodne novine 98/94, 4/95)
- Odluka o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (Narodne novine 58/07)

U nastavku je prikazano kako se osniva poduzeće te je u 11 koraka objašnjen postupak.

Osnivanje poduzeća u koracima:

1. KORAK (FINA)

Dolazak na HITRO.HR pult u FINI, Odabir imena tvrtke ili društva. Provjera imena tvrtke ili društva samostalno se može izvršiti putem web stranice sudskog registra trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj <https://sudreg.pravosudje.hr/registar>.

Za korištenje riječi Hrvatska ili bilo koje izvedenice te riječi u nazivu društva osnivači moraju dobiti posebnu suglasnost Ministarstva pravosuđa. Trgovačko društvo mora imati službenu adresu u Hrvatskoj kako bi se moglo registrirati. Sva potrebna dokumentacija, obrasci i uplatnice dostupni su na HITRO.HR (www.hitro.hr)

²⁰ Kako osnovati poduzeće, www.hamagbicro.hr

2. KORAK (JAVNI BILJEŽNIK)

Kod javnog bilježnika potrebno je ovjeriti slijedeće dokumente:

- Prijavu za upis u sudski registar (obrazac Po)
- Osnivački akt - društveni ugovor (potpisan od strane svih osnivača) ili izjavu o osnivanju društva (ukoliko društvo osniva samo jedna osoba)
- Izjavu članova ovlaštenih za zastupanje društva o prihvatanju postavljanja
- Odluku o imenovanju članova uprave
- Potpis direktora ili potpise članova uprave
- Potpise članova nadzornog odbora (ukoliko društvo ima nadzorni odbor)
- Odluku o imenovanju prokurista društva i njegov potpis (ukoliko društvo ima prokurista)
- Odluku o određivanju adrese društva.

Za to Vam je potrebno: osobna iskaznica ili putovnica (obvezna za strance).

Obvezna je nazočnost svih osnivača i drugih osoba čije je potpise potrebno ovjeriti. Trošak ovjere ovisi o visini temeljnoga kapitala i u prosjeku je 2.500 kuna. Sva dokumentacija na stranom jeziku mora biti prevedena od strane sudskog tumača.

3. KORAK (prijava u sudski registar, FINA)

Na šalteru HITRO.HR u FINI predajete prijavu za upis u sudski registar sa svim potrebnim priložima, čime se pokreće postupak za upis u sudski registar pri Trgovačkom sudu. Po upisu u sudski registar rješenje vam dostavlja Trgovački sud.

4. KORAK (Objava registracije trgovačkog društva)

Nakon što je obavljen upis u sudski registar, trgovački sud dostavlja Narodnim novinama i dnevnom tisku podatke o upisu. Objavljivanje osnivanja u Narodnim novinama stoji 810 kuna, a u dnevnom tisku 450 kuna.

5. KORAK (Izrada pečata)

Po primitku pozitivnog rješenja o upisu u sudski registar potrebno je izraditi pečat. Uz narudžbu za izradu pečata prilaže se kopija rješenja o upisu u sudski registar. Pečat sadrži naziv društva i broj pod kojim je društvo upisano u sudski registar.

6. KORAK (Državni zavodu za statistiku)

Državnom zavodu za statistiku podnosi se zahtjev za razvrstavanjem po djelatnostima prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti te se dobiva matični broj i šifra djelatnosti u roku od 15 dana od dana primitka rješenja o upisu u sudski registar.

Zahtjevu se prilaže:

1. rješenje o upisu u trgovački registar
2. tiskanica RPS-1 (kupuje se u prodavaonicama Narodnih novina)
3. kopija uplatnice o uplati upravne pristojbe (55 kuna)

Obavijest o razvrstavanju poslovnog subjekta po Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti DZS-a dobiti ćete na šalteru HITRO.HR u FINI.

Po dobivanju Obavijesti o razvrstavanju, na pultu HITRO.HR-a ili u banci možete otvoriti žiro račun (na šalteru HITRO.HR možete otvoriti račun u onoj banci za koju FINA obavlja poslove otvaranja računa ili posreduje u obavljanju tih poslova).

7. KORAK (Otvaranje bankovnog računa)

Temeljni kapital (20.000 kuna za društvo s ograničenom odgovornošću odnosno 200.000 kuna za dioničko društvo) mora se položiti na račun kod banke, a potvrda o pologu mora se predati pri registraciji društva.

Poslovni subjekt može imati otvorene račune kod više banaka, prema svom izboru. Za otvaranje žiro računa potrebno je ponijeti:

- Rješenje o upisu u sudski registar (priložiti presliku, izvornik dati na uvid)
- Obavijest o razvrstavanju Državnog zavoda za statistiku (priložiti presliku, izvornik dati na uvid)

- Pečat
- Osobnu iskaznicu

8. KORAK (FINA – HZMO)

Prijava o početku poslovanja obveznika plaćanja doprinosa (Tiskanica M-11P) i Prijava o početku osiguranja (Tiskanica M-1P) predaju se na pultu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u FINI, u roku od 15 dana od dana početka poslovanja.

Prilikom prijave HZMO-u uz prijavu M-11P na uvid je potrebno dati sljedeću dokumentaciju:

- Rješenje o upisu u sudski registar (i za podružnicu, ako društvo ima podružnicu)
- Obavijest o razvrstavanju Državnog zavoda za statistiku
- Potpisni karton
- Pečat

Uz prijavu M-1P na uvid je potrebno dati sljedeću dokumentaciju:

- Ugovor o radu
- Radnu knjižicu
- Osobnu iskaznicu
- Radnu dozvolu (ako je zaposlenik strani državljanin).

9. KORAK (FINA HZZO)

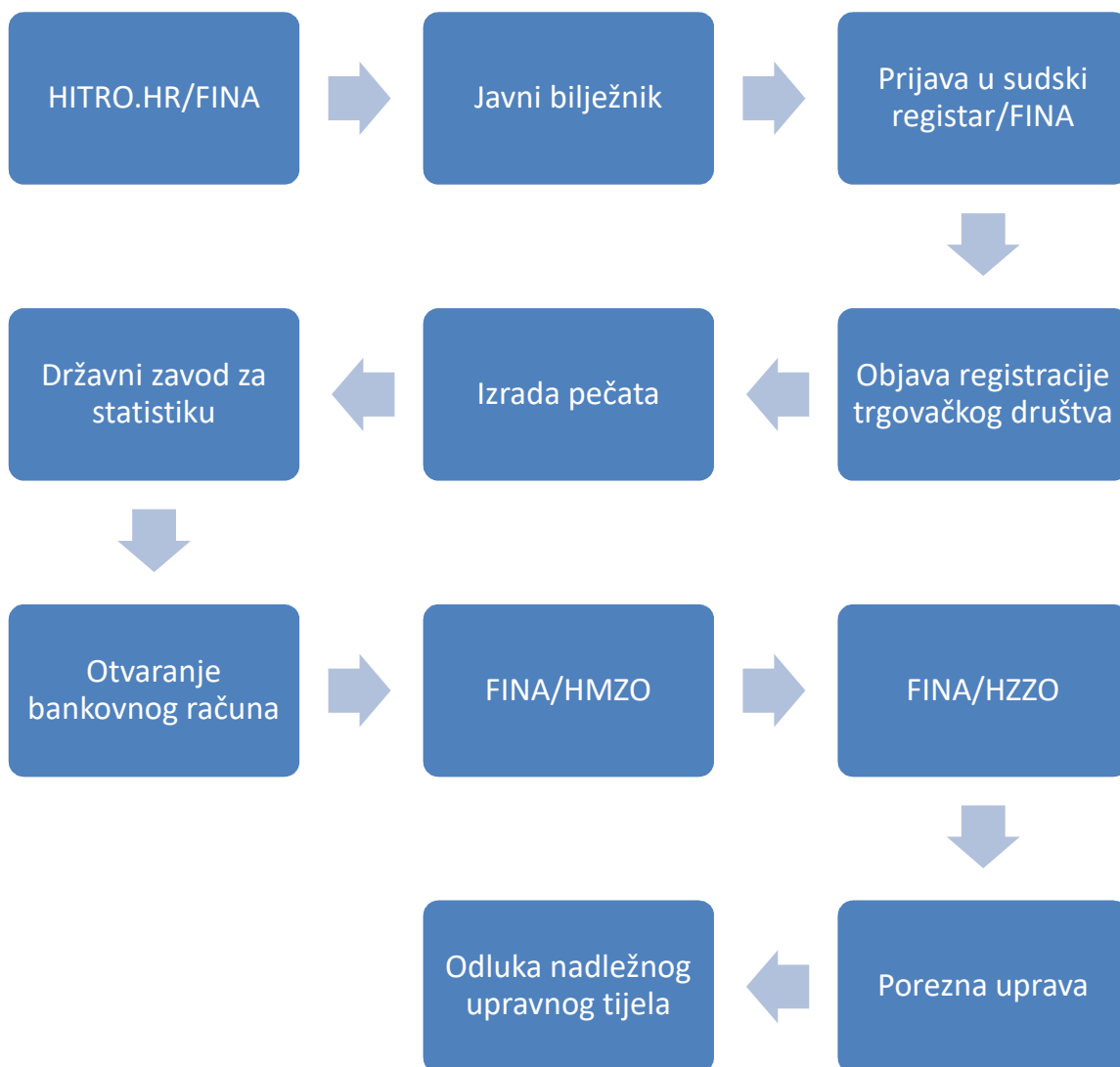
Prijava o obvezniku uplate doprinosa (Tiskanica 1), Prijava na osnovno zdravstveno osiguranje za osiguranu osobu (Tiskanica 2) i Prijava na osnovno zdravstveno osiguranje člana obitelji (Tiskanica 3) predaju se na pultu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u FINI, u roku od 15 dana od dana početka poslovanja.

10. KORAK (Porezna uprava)

Nakon upisa u sudski registar i registar Državnog zavoda za statistiku potrebno je izvršiti prijavu društva u poreznoj upravi, nadležnoj prema sjedištu društva, radi upisa u registar obveznika poreza na dobit i PDV-a.

11. KORAK (Odluka nadležnog upravnog tijela)

Odluku nadležnog upravnog tijela (županijskog Ureda za gospodarstvo), kojom se utvrđuje udovoljavanje tehničkim, zdravstvenim, ekološkim i drugim uvjetima propisanim za obavljanje te ili tih djelatnosti, potrebno je dostaviti trgovačkom sudu.

Slika 5. Grafički prikaz procesa otvaranja poduzeća

Izvor: Autor

4. Zaključak

Republika Hrvatska, država koja je još u razvoju i nije još ispunila svoj puni potencijal tek nedavno je napravila Strategiju pametne specijalizacije kojom namjerava pokrenuti cjelokupno gospodarstvo. Ulaskom u EU puno se toga promijenilo po pitanju transparentnosti u poslovanju ali još puno je toga potrebno da bismo dostigli neke razvijenije zemlje unije. Hrvatskoj mogu biti primjer razvijene zemlje EU, posebice Njemačka koja ulaže najviše u razvoj i inovacije u cijeloj EU po podacima Eurostata. Također velike kompanije u zemljama EU čije gospodarstvo ima pozitivan trend ulažu u obrazovanje i mladi perspektivan kadar, te upravo im ti mladi ljudi kasnije svojim radom na istraživanju i razvoju u centrima za istraživanje donose inovacije koje pokreću gospodarstvo.

Hipoteza koja je navedena na početku pisanja rada ja dokazana jer sredstva koja se mogu povući iz raznih fondova Europske unije dostupna su poduzetnicima i drugim institucijama, te je potrebno samo imati kvalitetnu ideju i prijaviti se na natječaj. Europska unija kroz razne programe potpora financira prave ideje i poduzetnike koji imaju cilj kako postati konkurentniji. „Pravila igre“ su jasno regulirana i svi igraju po istim pravilima i u tome se vidi koliko je tržišna konkurencija jaka i samo time svi postaju bolji jer bez konkurencije poduzetnik ili bilo koja ustanova samo stagnira. Novac koji je dostupan potrebno je uložiti u sektore koji dugoročno mogu donijeti RH povećanje BDP-a i veću zaposlenost.

Kvalitetno obrazovanje i poticanje mladih na razvijanje potencijala kojeg naravno ima, glavni su cilj svih obrazovnih ustanova. Financijske potpore koje se nude poduzetnicima mogu im pomoći u osnivanju Start up-ova kojim će dospjeti na globalno tržište i prezentirati nove ideje i tehnologije.

Centri kompetencije i istraživačke ustanove vrlo su važne kako bi se ostvarilo sve ono šta se u strategiji isplaniralo jer to su mjesta u kojima se koncentrira znanje i to znanje se multiplicira i tu se rađaju nove ideje i inovacije.

PREPORUKE ZA DALJNJA ISTRAŽIVANJA

Službeni list Europske unije vrlo je važna publikacija koja također ima i hrvatsko izdanje. U Službenom listu mogu se pročitati vrlo važne stvari koje se mogu odnositi na zakone i propise koje je donio Europski parlament ili Komisija te izravno imaju utjecaj na Hrvatske zakone i propise.

LITERATURA:

1. Mia Mikić, Silvije Orsag, Nina Pološki Vokić, Sandra Švaljek, Goran Sunajko.: Ekonomski leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, ZAGREB i Masmedia, ZAGREB, 2011.

Članci:

- Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.
- Strengthening Clusters and Competitiveness in Europe
- Nacrt Strategije pametnih specijalizacija
- Službeni list Europske unije (. Hrvatsko izdanje) C 198/2, Svezak 57.
- Službeni list Europske unije (. Hrvatsko izdanje) L 187/48. Odjeljak 4.

Web stranice korištene u izradi završnog rada:

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije, www.hamagbicro.hr *

Agencija za mobilnost i programe Europske unije, www.mobilnost.hr *

<http://ec.europa.eu/eurostat>*

<http://eur-lex.europa.eu>*

Ministarstvo gospodarstva RH, www.mingo.hr *

www.strukturnifondovi.hr*

Agencija za investicije i konkurentnost, www.aik-invest.hr *

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, www.mvep.hr *

Hrvatska gospodarska komora, www.hgk.hr *

Ministarstvo poduzetništva i obrta , www.minpo.hr *

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, www.mrrfeu.hr *

Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije, www.safu.hr *

<http://klasteri.com>*

www.clusterobservatory.eu *

* web stranice korištene u ožujku 2015.

Popis tablica

Tablica 1. Maksimalni intenzitet potpore

Popis slika

Slika 1. Udijeli u osnivanju klaster organizacija

Slika 2. Financiranje klaster organizacije

Slika 3. Okrugli stol centra za kompetenciju

Slika 4. Prikaz CEKOM-a u RH

Slika 6. Grafički prikaz procesa otvaranja poduzeća